

***Nacionalni centar za vanjsko
vrednovanje obrazovanja***

HRVATSKI JEZIK

viša razina

NACIONALNI ISPIT
svibanj 2008.

TEKSTOVI

UPUTE

U ovoj knjižici nalaze se tekstovi uz koje su zadatci vezani.

U uputi prije zadatka naznačeno je koji tekst trebate pročitati prije nego što počnete s rješavanjem.

Uz prvi tekst vezani su zadatci od 1. do 18.

Uz drugi tekst vezani su zadatci od 19. do 29.

Uz treći tekst vezani su zadatci od 30. do 47.

Uz četvrti tekst vezani su zadatci od 48. do 61.

Uz peti tekst vezani su zadatci od 62. do 79.

Možete pisati po stranicama ispitne knjižice, ali ne zaboravite prepisati odgovore na list za odgovore.

Na listu za odgovore kvadratić točnoga odgovora obilježavate upisivanjem znaka X.

Na listu za odgovore pišite isključivo crnom ili plavom kemijskom olovkom.

Pišite jasno i čitljivo. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Želimo Vam puno uspjeha!

I. tekst

Put u Zvezdograd
Juri Kaštelanu

Uplovili smo, netom poslije kiše,
U prolom, luku podno surih stijena,
Na bijeloj lađi koju morska pjena
Nostalgije i snohvatice njiše.

Klanac. A gore, više i sve više,
U stalnu sjaju onkraj mutnih mijena,
Prazorna svjetlost, arhē ludih sjena,
H r v ā s k u rič u krasotisku riše.

On, a ja pratnja, prepun bolne sreće,
Krene put svijetla Zvezdograda te se
Zaustavi, pred škure dveri kleče.

Zvekiru zlatnu ljevicu prinese.
Dalje ću sam; ti, budi vjeran, reče.
Te ode, táman, kud za vazda gre se.

Ante Stamać

II. tekst

Eneida

Meni u prvome snu ukaza se uplakan Hektor
s izgledom upravo onim kakav je bio u času
kada su vukla ga kola: crn od krvavog praha,
nabreklih uda od uzda što sapet bijaše njima.
Jao, kakav li bješe! Daleko od Hektora onog
koji se vraćao s plijenom Ahileju otetim negda,
ili od onog što oganj na ahejske sipaše lađe.
Brada mu prepuna blata, a kosa slijepljena krvlju,
obasut ranama sav, što steče ih mnoštvo golemo
očinski braneći grad. A mene tad obliše suze
i progovorim u snu ovakve žalosne riječi:
„Svjetlosti dardanskog roda najčvršća trojanska nado,
gdje li si dosad i otkle, o žuđeni Hektore, ideš,
pošto toliki od tvojih pod zemlju zađoše crnu,
pošto tolike ti jade grad pretrpje i narod
pošto su slomljeni svi. I kakva ti samo rugoba
vedro nagrdila lice! I kakve po tebi su rane?”
Ni riječi ne reče jedne na moja pitanja pusta,
nego uzdahnuvši teško ovako progovori meni:
„Bježi, o božičin sine, iz ovog se požara spasi,
dušmanin već je u gradu, stubokom se survava Troja,
besmislen svaki je otpor za dom i za Prijama kralja,
da su se spasiti mogli, ova bi ruka ih spasla.
Sada pak svoje penate tebi povjerava Troja,
neka te prate na putu, i grad im visok potraži,
tamo u miru ih smjesti kad prolutaš morima mnogim.”

III. tekst

Zaran večerasmo i na volju sideć,
Večerav, postasmo meu nami besideć.
Od lova morskoga dosti govorismo
I puta onoga dobar dil zbrojismo.
Totu jim rekoh ja: Oto ste vidili,
Sve se je, bratjo mâ, zbilo ča smo htili!
Dobro smo hodili po moru duboku,
Zdravo se vratili k našem otoku.
Vi ste pripivali, bugarili dosti,
Dostojni ste hvali za vaše kriposti.
Gdi su sad vitezi, od kih pripivaste,
Vojvode i knezi, kojih spominaste?
Na svit jih sada nî, jedva se ime njih
Zna, reć bi je u sni, kakono ljudi svih.
Kud oni pojdoše i mi ćemo iti,
I gdi svi dojdohše mi ćemo prispiti.

Petar Hektorović

IV. tekst

Don Quijote

Ali kažem ti, prijatelju Sancho, reče Don Quijote, da su to tako sigurno magarci ili mule, kao što sam ja Don Quijote, ili ti Sancho. Barem mi se takvima čine.
Šutite, gospodar, reče Sancho i nemojte tako govoriti, već protrljajte oči i dođite gospodarici vaših misli iskazati štovanje. S tim riječima se udalji i pođe seljankama u susret. Siđe sa sivca, prihvati uzde magarca jedne od djevojaka, kleknu na zemlju i progovori: Kraljice i princezo i vojvotkinjo ljepote, izvolite milostivo na službu i volju primiti zarobljenoga viteza koji tamo stoji skamenjen i zbunjen, jer se nalazi u vašoj neprocjenjivoj nazočnosti.
Sada se i Don Quijote bacio na koljena pored Sancha, razrogačenih očiju i zbunjenoga pogleda promatrajući onu koju je Sancho nazvao kraljicom i gospodaricom, a kako nije vidio ništa do seoske djevojke i to ne dražesnoga izgleda, jer imala je okruglo lice sa spljoštenim nosom, ostao je zapanjen, ne usuđujući se otvoriti usta. Ostale seljanke također bijahu prilično začuđene, vidjevši dvojicu tako različitih ljudi kako kleče pred njima. Ona što ju je Sancho zaustavio, reče vrlo ljutito: Mičite se s puta, k vragu! Pustite da prođemo jer nemamo vremena!
Sancho odgovori: O princezo, gospo od Tobosa, zar vaše plemenito srce ne dira kada vidi kako pred Vašom uzvišenom nazočnošću kleči stup lutajućega viteštva?
Čuvši to, reče jedna od djevojaka: Samo mi je to još trebalo, da ne bi! Dođu momci da se malo našale sa seljančicama, kao da mi ovdje ne znamo nekome podvaliti. Gubite se svojim putem, a nas pustite našim, to će biti dobro za vas.
Ustani, Sancho, reče Don Quijote, jer vidim da sudbina, još nedovoljno sita mojih patnji, zagrađuje sve putove kojima bi neka radost mogla pristići mojoj malaksaloj duši. A ti, vrhuncu ljudskoga savršenstva, jedini meleme moga ranjenoga srca koje te obožava, iako me progoni onaj zli čarobnjak i oči mi zamagljuje oblacima i maglom, tako da je samo njima, a ne i drugima iskrivio tvoju ljepotu i lice i pretvorio u lik sirote seljanke. U ovom klečećem podaništvu, iskazujem tvojoj unakaženoj ljepoti smjernost kojom te obožava moja duša!
Baš je i mene zaboljelo, odgovori mu seljanka. Gubi se, da idemo dalje i Bog s tobom.

V. tekst

Posljednji Stipančići

Gospođa Valpurga nije mogla spavati. Čim bi polehla, mučilo bi je jače oko srca, i vraćao se nesnošljiv poćut kao da će se ugušiti. Lucija je pored nje spavala dosta mirno, disala kratko, u prsima joj hroptalo, a iz grla bi joj se kao sam od sebe vinuo katkada glas nalik na stenjanje.

Gospođi Valpurgi nije zadavalo toliko brige ni Lucijino kratko disanje, ni hropot, ni onaj otegnuti, bolesnički glas iz grla; ona se više bojala obilnoga znoja što bi joj svake noći promoćio uzglavlje i posteljinu, a i to je natkriljivala njena briga poradi pisma što je pored Lucijine glave ležalo... Kad bi joj pogled na nj pao, njezino bi srce sapela jaća muka, i ona bi s oćajanjem pomislila: Bože, Bože, što će iz toga biti? Neće li napokon doći čas gdje joj već neće moći tajiti da je to puko varanje kojemu se domislila valjda u najtežem času svoga života? – I ne mogavši da zamisli baš ništa utješno što bi joj tu brigu olakšalo, molila je sjedeći na krevetu molitvu za molitvom i otirala mekanim rupcem brižljivo i nježno znoj s Lucijina čela.

A vani je urlala bura. Valpurgi se u toj gluhoj noći činilo kao da strašna njezina sila dolazi odnekuda iz sionih visina i groznih dubina pa se srazila nad zemljom i rastresa se sad bijesno i divlje u tiješne ulice grada. Tu stane sad bolno stenjati i cviljeti, sad užasno zavijati, dok se opet ne stanji u sitan i oštar piskut kao da se uvukla u ogromnu cijev što joj se dugaćko grlo suzilo u tanki vrat pa se tu ruši i raspinje i mahnita dok opet ne izleti s oštrom i reskom svirkom i probija se kroz noć kao vrisak i izgubi divljim letom hrlo kao munja negdje nad kipućim morem.

Gospođa se Valpurga prekrsti i pogleda sa strahom i brigom na Luciju. – Ah, taj znoj!... Ona ga vidi kao da su suze njezinog prepaćenog srca – pa pogleda prema raspelu nad krevetom i bude joj da se gubi u dalekoj, gluhoj tišini sama, gdje nema ljudskoga srca, ni suze, ni radosti... Ona bludi po toj samoći puna straha i oćaja, dok se ne namjeri na propelo, pa se baci preda nj i zagrlji ga, pa plaće... plaće...

